

Socialdepartementet
Socialförsäkringsenheten

Äldre har aldrig varit yngre – allt fler kan och vill arbeta längre (SOU 2020:69), S2020/09765

Delegationen för senior arbetskraft har på ett förtjänstfullt sätt belyst vilka förutsättningar som råder för den seniora arbetskraften på den svenska arbetsmarknaden idag och vilka nyckelfrågor som det bör fokuseras på för att förbättra förutsättningarna på den svenska arbetsmarknaden för att fler personer ska välja att arbeta längre.

Pensionsmyndigheten har i huvudsak inga invändningar mot de insikter och slutsatser som görs i betänkandet. Pensionsmyndigheten avstyrker dock förslaget att Pensionsmyndigheten ges ett informationsuppdrag som syftar till att påverka attityder hos den seniora arbetskraften att förlänga sitt arbetsliv.

Allmänna synpunkter

Pensionsmyndigheten delar delegationens uppfattning att i takt med att Sveriges befolkning lever allt längre behöver också fler personer arbeta längre för att förmåner och välfärdstjänster ska kunna erbjudas på samma nivå som idag. Inom det svenska pensionssystemet finns för många ett samband mellan livsinkomsten och storleken på pensionen. I det fall medelpensioneringsåldern inte ökar, allt annat lika, kommer storleken på våra pensioner att minska efterhand som medellivslängden i Sverige ökar. Pensionsmyndigheten bidrar redan idag genom sitt särskilda informationsuppdrag till att informera om effekterna av ett längre arbetsliv. Detta genom att ge pensionärer och pensionssparare en samlad bild av hela pensionen, hur olika faktorer påverkar pensionens storlek, hur olika val kan ge konsekvenser för pensionens storlek samt vilken storlek på pensionen som individen kan förvänta sig från olika alternativa pensioneringsåldrar. Pensionsmyndighetens nuvarande informationsuppdrag syftar till att ge pensionssparare och pensionärer en ökad kunskap om gällande regler och de fakta i övrigt som har betydelse för att de ska kunna fatta välgrundade beslut om sin pension. Syftet är dock inte att påverka individernas pensionsbeslut i någon särskild riktning. För Pensionsmyndigheten är just denna objektivitet central och fundamental för att pensionärer och pensionssparare ska känna förtroende för myndighetens information.

www.pensionsmyndigheten.se

Avsnitt 6.5.1 Arbetet för ett längre arbetsliv behöver en långsiktig organisatorisk lösning i form av en fast funktion

I slutbetänkandet görs överväganden om att Pensionsmyndighetens informationsuppdrag ska kompletteras och det föreslås att en fast funktion för främjande av ett längre arbetsliv ska inrättas för att säkra ett långsiktigt, sammanhållande och uthålligt attitydpåverkande arbete. Pensionsmyndigheten föreslås här kunna få en central roll. Pensionsmyndigheten bedömer att ett sådant utökat uppdrag vore olämpligt av flera skäl. Som förvaltningsmyndighet under regeringen utövas myndighetsutövning gentemot enskilda under lagarna. Som myndighet ska vi också iaktta saklighet och opartiskhet i allt vårt arbete. Pensionsmyndigheten anser att det skulle riskera att skada myndighetens möjligheter att utföra sitt nuvarande informationsuppdrag, om myndigheten utöver att leverera saklig och opartisk information, också skulle arbeta aktivt attitydförändrande för att påverka individer att förlänga sitt arbetsliv. Ett sådant utökat informationsuppdrag skulle också riskera att skada förtroendet för Pensionsmyndighetens myndighetsutövning. Mot denna bakgrund anser Pensionsmyndigheten att ett sådant uppdrag inte bör placeras på Pensionsmyndigheten eller någon annan myndighet som lyder under regeringen. Däremot finns det inom ramen för Pensionsmyndighetens nuvarande informationsuppdrag sannolikt utrymme för utökade informationsinsatser med större fokus på hur längre arbetsliv kan påverka pensionen.

Övriga kommentarer

Delegationen anför (avsnitt 6.4.3) att utformningen av skattelagstiftningen bör ses över så att den främjar fortsatt arbete, inte minst för låginkomsttagare. På flera andra ställen i betänkandet anges att det är fördelaktigt ur skattemässig synpunkt att arbeta vidare (till exempel avsnitt 4.6.2). Det är alltså motstridiga budskap i olika avsnitt. Pensionsmyndigheten konstaterar, utifrån nuvarande regelverk, att det är skattemässigt fördelaktigt att arbeta vidare efter 65 års ålder. Antalet individer som fortsätter att arbeta efter 65 års ålder har också ökat under de senaste åren. Av personer i 65-årsåldern bor cirka 73 procent tillsammans med någon och eftersom de flesta av dessa personer inte får bostadstillägg när de går i pension är det oftast fördelaktigt att arbeta vidare även ur pensionssynpunkt.

Delegationen bedömer vidare att intjänande till tjänstepension inte bör ha någon nedre eller övre åldersgräns (avsnitt 6.4.2). Samtidigt anges att arbetsgivarna upplever att anställningskostnaderna ökar med de anställdas ålder och att de anser att det framförallt beror på kostnaderna för tjänstepensionen. Uppfattningen ifrågasätts och det konstateras att de flesta avtal innebär att pensionspremier till tjänstepensionen slutar betalas in när den anställde fyller 65 år (avsnitt 5.3.4). Det framgår inte om det perspektivet har beaktats vid delegationens bedömning avseende åldersgränser.

I Pensionsmyndighetens remissvar på förslaget till inkomstpensionstillägg, som införs i september 2021, framförde vi att den förmånen innebär att det för vissa individer inte lönar sig att arbeta vidare när det gäller den allmänna pensionen. Det gäller personer med en beräknad inkomstpension i intervallet 14 000–17 000 kronor per månad. Bland de nu förvärvsaktiva finns ett mycket stort antal, omkring 1 miljon individer, som

2021-06-16

3 (3)
Dok.bet. PID181605
Version 1.0
Dnr/ref. VER 2021-144

uppskattas få en inkomstpension i det intervall där mer arbete kan ge en totalt sett lägre allmän pension. Den höjda pensionsålder som riktålder för pension innebär syftar bland annat till att få fler individer att förlänga sitt arbetsliv. Införandet av inkomstpensionstillägget riskerar att för vissa individer motverka ett sådant syfte. I upptrappningsskiktet för inkomstpensionstillägget, dvs från en beräknad inkomstpension på 9 000 - 11 000 skapas däremot förstärkta ekonomiska drivkrafter ur ett pensionshänseende. Förmånen inkomstpensionstilläggets egenskaper är inte närmare belyst av delegationen med avseende hur den påverkar ett förlängt arbetsliv.

Detta beslut har fattats av Pensionsmyndighetens styrelse efter föredragning av verksamhetsutvecklare Kristin Paulsson. Närvarande från styrelsen har varit ordföranden Ingrid Burman samt ledamöterna Anita Johansson, Marcus Karlsson, Eva Vestin och generaldirektör Daniel Barr. I den slutliga beredningen av ärendet har även chefsjurist Lena Aronsson, enhetscheferna Martina Irving och Kent Larsson samt jurist Hanna Johansson och analytiker Stefan Granbom deltagit.

Daniel Barr

Kristin Paulsson